

VEČERNI LIST

Cene po pošti:
za celo leto . . . 84—
za pol leta . . . 42—
za četrt leta . . . 21—
za 1 mesec . . . 7—
Za Ljubljano mesečno 7 K
za inozemstvo mesečno 12—
Uredništvo in uprava:
Ropitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Posamezna številka 60 vin.

Vlada odstopila!

iz Beograda prihaja poročilo, da je včeraj dopoldne sklenila, da odstopi. Na seji narodnega predstavništva je predsednik dr. Ribar prebral pismo ministrskega predsednika dr. Vesniča, ki parlamentu sporoča, da je vlada odstopila. Poslanca parlamenta je bila takoj zaključena. Sedaj se pričena tisto mučno delo sevanje nove vlade. Po parlamentarnih pravilih je predsednik zbornice poklican, da nam svetuje novega moža, ki naj sestavi vlado. Podpredsednik dr. Ribar je za ministrski konvenciji naj sestavi novo koncentracijsko vlado zopet dr. Vesnič! To se ne sme večerjati popoldne poklical k sebi dr. Vesnič. V krogih demokratov se govori, da bo sestavil novo vlado Pribičević. Ta vlada seveda ne bi bila koncentracijska, ampak strankarska. Zdi se, da bi demokracija skupaj s socialnimi demokrati radi sestavili vlado. Odtod izvirajo te ponižne vesti, da bo Pribičević sestavil novo vlado. Toda od želje do izpolnitve je precejšen korak. V teku krize se bodo brez dvoma pojavile še druge želje in razmišljanja.

Vlada je v krizi. Kakor smo že včeraj videli, je glasovanje v parlamentu bilo le na nazadnje stališča z vso odločnostjo branjena misel demokracije. Ta je nasprotna vsi ne trpi nobenih izjem. In taka izjema je prav gotovo določba, da učitelj nima pravice biti voljen. Da se izrazimo bolj jasno: Učitelj sicer sme kandidirati in voljen biti, izgubi pa službo, če je izvoljen brez sprejete mandata. To je omejevanje državljanov pravic. Na to stališče se je postavil Jugoslovanski klub kot zastopnik ljudske stranke in njenih demokratov. Dosledno se je boril za to načelo v volilnem odboru, kjer pa ni našel razumevanja, marveč so ravno zastopniki takorazne demokratske stranke ondi nasprotovale načelu, da bi tudi učitelj imel pravico, biti voljen. Volilni red, kakor ga je izdelal volilni odbor, je plod kompromisa med strankami. Če je Jugoslovanski klub hotel, da sploh pridemo do volilnega reda, le moral pristati na kompromis. In na ta kompromis so vezane vse stranke, posebno tiste, ki so zastopane v vladi. Ko predlog prišel na vrsto v parlamentu, so pa ravno demokrati, dotlej nasprotni volilni pravici učiteljev, zavrgli volilni predlog in s tem sporazum. Ker je predlog dobil večino, čeprav ni bilo več kot polovico moči. In če ti glasujejo predlog, ki si je osvojila kompromisna vlada, da koncentracije ni več.

Koncentracije pa v resnici že prej ni bilo več, ker ni bilo enotnosti v vladi, ni bilo soglasja v temeljnih načelih. Koncentracija je sicer z ozirom na težavni zunanji položaj, v katerem se nahaja naša država, potrebna. Toda sedanja koncentracija je postala nemogoča, ker so osobito v notranje in socialne politike nastajale ustave naše države, vidimo, da so ti včerajšnja poročila nam celo vele, da hoče deželne vlade sploh odpraviti ter jih nadomestiti z guvernerji, ki niso nikomur sprejemljivi. To stališče je naravnost nezdrav razum. Z delavskega stališča je sila samouprava dežel neobhodno potrebna, ker sicer z delavsko in socialno zakonodajo nikamor ne pridemo. Načelna politika se pojavljajo tudi v zadevah socialne politike. To kar uganja danes demokratski minister dr. Kukovec, je živo življenje v Ljubljani. Na eni strani varušvo kapitalističnih interesov, na drugi pa zastopanje socialnih zakonov — to ne gre skupaj. Oganj ni voda! Taka koncentracija

ja mora razpasti, najsi je sicer še tako potrebna. Zato pa je potrebno, da se takoj izvedejo volitve, da iz sedanjega močvirja

pridemo enkrat na trdna tla pozitivnega dela. Tega ljudstvo potrebuje, tega zahteva!

Ljubljanski komunisti popolnoma razcepjeni.

Ljubljana, 21. julija. O popolnem razkolu med slovenskimi komunisti smo dobili naslednje poročilo:
Na zadnjem zborovanju politične stranke komunistov v Ljubljani je prišlo do resnih spopadov med takozv. centristi in nasprotno radikalno strujo. Obravnavali so o zadnjem kongresu komunistov v Vukovaru, kjer sta menda gg. Golouh in Lemež zavzela napram stvari zmernejše stališče, vsled česar sta bila smatrana nezmožnim za praktično izvedbo komunističnega programa. Kakor znano, je bil izvo-

ljen v izvrševalni odbor slovenskih komunistov dijak Klemenčič, ki je na ta način prestregel mandat, po katerem sta koprnela Golouh in Lemež. —
No, rezultat zadnjega zborovanja je bil, da so tema dvema pokazali vrata in sta zasedla komunistična Klemenčič ter Fabiančič oficijelno vodstvo stranke, Golouh in Lemež baje snujeta sedaj novo komunistično stranko, ki se bode naravnemu razvoju primerno imenovala »desnica komunistov (?).«

Kaj se Italijanom sanja.

Ljubljana, 21. julija. Kake gorostasnosti so dobrodošle italijanski javnosti in njenemu časopisu, da skuša opravičiti nezasišana vandalstva v Trstu in v zasedenem ozemlju, pričajo cvetke iz italijanskih listov, ki prehajajo popolnoma brez kriterija tudi v časopise ostalega inozemstva. Tako citirajo opoldanski dunajski

listi vest lista »Idea nazionale« ter drugih italijanskih in tržaških listov, da sta bila poslana iz Ljubljane v Trst dva vagona dinamita in municije za hotel »Balkan«, dalje da so našli načrt s tajnimi hodniki in municijskimi shrambami v hotelu »Balkan« in da so odkrili v Trstu tajno slovensko zvezo.

Za Koroško.

Pariz, ki se trese pred nemškimi maščevanjem, pritiska na srce Avstrijo, da bi jo odvrnil od zveze z Nemčijo. Avstrijski Nemci so pretkanji dovolj, da si dajo to »ljubezen« dopasti in jo tudi izkoriščajo. Tako so pravkar dosegli v Parizu ukaz Jugoslovaviji, da se na Koroškem odpravi demarkacijska črta, to je da se odpre — tik pred ljudskim glasovanjem! — pas A nemški poplavi, nemški propagandi. Dobrovedoč, kaj bi to pomenilo, je »Gospovetski zvon« udaril na plat zvona in na njegov poziv je 20. t. m. prihitelo na

protestni shod

v Unionu na tisoče Slovencev in Slovenk. Zborovanje sta vodila Korošca dr. Val. Rožič kot predsednik in dr. Mršič iz Borovca kot podpredsednik. Korošec je bil tudi prvi govornik vseučiliški profesor dr. Rožman.

Govornik je razgalil sebično in krivično postopanje Pariza in povdaril zlasti, da pariški ukaz za odpravo demarkacijske črte na Koroškem

krši asnzermensko mirovno pogodbo.

Člen 50. te pogodbe določa: »Celovška kotlina naj z ljudskim glasovanjem določi, kam hoče pripadati. V ta namen se deli ozemlje v dve coni: južna, izključno in popolnoma slovenska A, bo pod upravo države SHS; severna s Celovcem in z večino ponemčenih Slovencev, B-cona, pa bo pod upravo Nemške Avstrije. Torej to ozemlje upravno v dveh različnih državah, z različno valuto, različnim jezikom, deloma različnimi zakoni.«
Pariz naj se drži vsaj lastnih zakonov. Tu gre Jugoslaviji na Koroškem za vse. Ako ententa noče spoštovati svoje lastne pogodbe, jo bomo zavrgli tudi mi. Viharno odobravanje je pričalo, kako so bile te besede po srcu vseh navzočih in ž njimi vseh Slovencev.

V podobnem zmislu so govorili tudi naslednji govorniki. Ravnatelj dr. Mišič, ki je naglašal, da so slovenski kmetje na Koroškem odločeni, da z lastno pestjo branijo svoje domove in svojo lastnino pred pred ponovno poplavo plenazelnih tujecev. Prof. Mazovec je med viharnim odobravanjem sporočil pozdrave koroškim bratom in pozval vlado, naj že enkrat nehaja hlapčevska pokornost naše države nasproti ententi. Zahtevamo že enkrat mir na svoji zemlji!

Ko je govoril še narodni socialist Vojska, ki se je skliceval na jugoslovanski meč, je v imenu koroških akademikov g. Sušnik z lepimi besedami pozdravil zborovanje. Njegove besede so bile z viharnim odobravanjem sprejete. Nato so bile sprejete naslednje

resolucije:

Zborovalci, zbrani na protestnem shodu v hotelu Union, 20. t. m. 1920, kar najodločneje protestirajo proti nameravani opustitvi demarkacijske črte med conama A in B na Koroškem, in sicer zato: 1. Ker bi se z odpravo demarkacijske črte kršila pravno veljavna velevažna določila mirovne pogodbe, ki pred celim svetom asno in striktno določajo za plebiscitno ozemlje na Koroškem dve strogo ločeni coni do konca izvršitve plebiscita. 2. Odločno in energično protestirajo, ker bi s to krivično opustitvijo demarkacijske črte nastala za našo državo ogromna nedogledna finančna in gospodarska škoda. Naša država je žrtvovala milijone in milijone škode, povzročene po Nemcih in za javne naprave, kakor pota, ceste, brzovaj in pošto itd. in 3. Ker bi z ukinjenjem demarkacijske črte skoro gotovo zopet nastale v najkrajšem času življenjske razmere v coni A in B, ki bi privedle do obnovitve krvavih izbruhov političnih strasti in sovraštva, torej do pretepev in pobojev, kakor se je to že zgodilo v drugih plebiscitnih ozemljih drugod.

Iz teh tehtnih za javno varnost, mir in red v coni A merodajnih vzrokov na današnjem shodu zbrani zborovalci odločno in energično pozivajo centralno vlado v Belgradu kakor tudi pokrajinsko vlado za Slovenijo, da se centralna vlada ne ukloni na noben način krivičnemu pritisku in pravno neutemeljeni, nam škodljivi zahtevi mirovne konference, ker bi bila odprava demarkacijske črte v neprecenljivo škodo in pogubo koroške Slovenije in naše države sploh in v zadnjem odločilnem trenutku nepreračunljive koristi za Nemce.

Zato še enkrat slovesno in glasno izjavljamo centralni in deželni vladi, da se krivični zahtevi po odpravi demarkacijske črte na Koroškem ne uklonimo. Mi stojimo za koroškimi Slovenci kot en mož — ena armada, pripravljena tudi s silo braniti naše svete, starodavne pravice. Mi gremo v boj za našo sveto, pravično stvar do skrajnosti. Zato vlada ne udaj se, ne ukloni se, kajti ves narod stoji složen, edini za teboj!

Z našimi trpečimi brati v solčni Goricki in skalnatj Primorski ter kršni Dalmaciji pa sočustvujemo najglobljeje ter jim kličemo: Vztrajajte, tudi vam zasin zora osvoboditve. Nismo in ne bomo pozabili na vas. Nekulturna vandalska barbarstva italijanska pa se sama obsojajo. Centralno vlado pa pozivamo, da energično zahteva zadoščanja za barbarska dejanja, za povzročeno škodo pa povračilo v polnem obsegu!

Resnica o Trstu in tržaških socialistih.

Iz Trsta je došlo našim listom obširno poročilo o dogodkih v Trstu. Iz poročila je razvidno, da je bil naskok na nezaščiteno slovensko prebivalstvo premišljeno pripravljen in izveden z odobravanjem laških oblasti. Poročilo odkriva vso zverinsko zlobnost in propalost tržaškega italijanstva, ki je požigalo, morilo in kradlo kakor davne hunske tolpe, pri tem pa skušalo podtakniti bombe v Narodnem Domu, da bi pred svetom opralo svoje divjaštvo. K sreči je bilo dovolj prič, ki so videli, kako so ob navalu nosili bombe iz bližnje vojašnice v Narodni dom. Vredno poulične sodrge so postopale tudi tržaške oblasti, ki so strahovale slovenske voditelje in odobravale početje drhali.

Iz poročila tudi izvemo, da tržaški socialistični proletariat nikakor ni zaslužil tiste hvale, ki mu jo je izražal tržaški poslanec dr. Čok v narodnem predstavništvu v Belgradu. Ta proletariat je brezbržno gledal vsa nezasišana nasilja nad nezaščitenimi Slovenci in niti s prstom ni ganil v njihovo obrambo. Nasprotno, socialistično glasilo »Lavoratore« je prinašalo vse nacionalistične laži, da so Slovenci iz Narodnega doma metali bombe, streljali z revolverji itd. In vendar bi bila za socialiste igrača, pritisniti na oblasti in nacionalistične kroge, da bi Slovincem zagotovili varnost življenja in imetja. To bi bila pa tudi najsvetejša dolžnost socialne demokracije, če res kaj drži na svoja načela, to pa tembolj, ker stoji v njenih vrstah tudi slovenski proletariat. Toda »Lavoratore« in njegova družba je tudi topot kakor še vselej stisnila pred italijanskim nacionalnim šovinizmom svoj rep med noge in prepustila slovensko prebivalstvo njegovi usodi.

Tudi slovensko socialistično in komunistično organizirano delavstvo se ni ganilo in s tem le pokazalo, kako nemoralno vpliva nanj njegova zveza z italijanskim socializmom. Ta dva služita italijanskemu imperializmu in z njima tudi zaslepljeni del slovenskega delavstva. Žalostno!

RUSIJA IN POLJSKA.

LDU London, 19. julija. (DKU) Reuterjev urad doznava: Čičerinov odgovor na nedavno v Moskvo brzojavljeno notno glade premirja s Poljsko je dospel danes v London. Kakor se govori, je sovjetska vlada baje pripravljena, dogovoriti se s Poljsko glede premirja in nato skleniti mir. V ta namen je stavila nove predloge, ki jih bo angleška vlada danes proučevala.

IZJEMNO OBRAMBNO STANJE NA POLJSKEM.

LDU Berlin, 20. julija. (DKU) »Vossische Zeitung« javlja iz Varšave: Po vseh poljskih ozemljih je bilo proglašeno izredno obrambno stanje. »Posener Abendblatt« priobčuje proklamacijo izjemnega stanja v vojvodini poznanjski, in sicer v pasu 20 km vzdolj nemško-poljske meje. Od predvčerajšnjim je vsa tamošnja uprava prešla na vojaško oblast.

TURČIJA.

LDU London, 20. julija. (DKU-Reuter) »Daily Mail« javlja iz Carigrada: Od vseh članov otomanske vlade je le veliki vezir pripravljen podpisati mirovno pogodbo. Njegovi ministri so že podali ostavko. Veliki vezir se nemara obrne na liberalno zvezo, da stvari novo vlado.

Naša meja ob Muri.

LDU Gradec, 20. julija. Dunajski korespondenčni urad objavlja: Deželna vlada je prejela v nedeljo vest, da so se v bližini apaške kotline pojavile srbske čete ter da stoji ob demarkacijski črti v pripravljeno stanju. Šef ententne misije za nadzorstvo izpraznitve Radgone, polkovnik Gosset, je protestiral na prošnjo deželne vlade pri vladi v Ljubljani proti morebitni zasedbi apaške kotline. Ne glede na to so srbske čete, okoli 1000 mož z 1 strojnico in 4 topovi, prodrle naprej in zasedle Apače, kakor tudi grad Freudenau, kjer je

nastanjena ententna misija. Deželna vlada se je obrnila z ostrim protestom na ljubljansko vlado ter potom avstrijskega drž. urada za zunanje stvari na kompetentna ententna mesta in je odposlala svojega uradnika v obmejno ozemlje. Potem, ko je ratificirana st.-germanska mirovna pogodba, imajo Jugoslavlani dolžnost izprazniti Radgono, Špilje in druga Avstriji pri-sojena ozemlja. Apaška kotlina pripada vsekakor po besedilu mirovne pogodbe Jugoslaviji, vendar pa mora že poslujoča obmejna komisija izvršiti mejne popravke, pri katerih se mora vpoštovati gospodarska skupnost raznih ozemelj z Avstrijo. Avstrijski urad za zunanje stvari je označil v svojem komunikatu za odkrito, primitivnemu pravnemu čutu nasprotujočo kršitev pogodbene zvestobe, ako Jugoslavlani ne izpraznijo po mirovni pogodbi Avstriji priznanih ozemelj in ako zasedejo apaško kotlino. Avstrijska državna vlada je radi tega proti postopanju srbsko-hrvatsko-slovenske vlade brzojavnim putem pri poslaniški konferenci v Parizu najostreje protestirala in pri tem opozorila na to, da mora z ozirom na ogorčenje obmejnega prebivalstva, ki ga je že doslej komaj državala, odkloniti vsako odgovornost za protipravno postopanje Jugoslovanov.

LDU Ljubljana, 20. julija. Z ozirom na komunikate, katerega je glasom objave dunajskega korespondenčnega urada izdal avstrijski državni urad za zunanje zadeve glede na zasedbo apaške kotline po jugoslovanskih četah, v katerem protestira proti temu, da ni naša država še izpraznila onih obmejnih krajev, ki imajo po sanžermenski pogodbi pripasti Avstriji, na drugi strani pa, da je naša vlada zasedla apaško kotlino, ugotavlja deželna vlada za Slovenijo nastopno:

13. februarja 1919 se je sklenila med ljubljansko in graško deželno vlado v Mariboru pogodba gledečasne ureditve meje med našo državo in Avstrijo na Štajerskem. Ta provizorična ureditev naj bi veljala, dokler ne bi bila po mirovni konferenci definitivno urejena državna meja. Glasom te pogodbe je ostala Radgona z okolico v naših rokah, istotako Špilje in gotovo ozemlje med Špiljami in koroško mejo, dočim je apaška kotlina ostala v avstrijski upravi. Te pogodbe se je naša država skrbno in vestno držala. Po sanžermenski mirovni pogodbi se ima ta provizorična meja korigirati na nekaterih točkah, in sicer deloma v prilog naše države, deloma v prilog avstrijske republike. Po sanžermenski mirovni pogodbi moramo mi izprazniti Radgono z okolico in Špilje ter dovoliti nekatere korekture na mejni črti od Špilj do koroške meje, dočim ita nasprotno Nemška Avstrija prepustiti nam apaško kotlino. Razen tega se je Nemška Avstrija v členu 284. mirovne pogodbe zavezala, dovoliti prost promet vsake vrste preko svojega ozemlja. To slednje je največje važnosti za našo državo, baš v sektorju Špilje—Radgona, ker vodi skozi Radgono edina naša zveza z glavnim delom Prekmurja, in pa radi zveze po našem ozemlju po železnici Špilje—Radgona—Ljutomer. Tak je dejanski in pravni položaj. Definitivno državno mejo, kakor jo je določila mirovna pogodba, ima v zmislu te pogodbe na licu mesta ugotoviti delimitacijska komisija, katera se mora po določilih mirovne pogodbe sestaviti v teku 14 dni potem, ko se izmenjajo ratifikacijske listine. Slednje se je zgodilo 16. t. m.

Kljub zgoraj omenjenemu pogodbenim potem ustanovljenemu začasnemu stanju se je Avstrija že dalje časa trudila doseči enostransko evakuacijo Radgone, čemur se je naša vlada po pravici upirala. Končno je vendar Avstrija dosegla, da se je odposlala komisija ententnih častnikov, katera naj bi ob izpraznitvi Radgone pristostvovala. Naše stališče napram tej zahtevi je bilo po razmerah samoposebi dano. Zahtevati smo morali, da če izpraznimo mi Radgono, da izprazni Avstrija apaško kotlino in pa da nam zasigura svobodno tranzitni promet v zmislu člena 284. mirovne pogodbe. Avstrijska vlada je, kakor je bilo že javljeno, 11. t. m. po svojem opravniku v Belgradu oficijelno obvestila, da je Avstrija evakuirala desni breg Mure (apaško kotlino), a da jugoslovanske oblasti niso še prišle v izpraznjeno ozemlje. Vsled tega je nastopila potreba, da prevzame upravo apaške kotline takoj naša vlada, kar je bilo glasom zgorajšnje izjave avstrijskega zastopnika očitno tudi v intenciji avstrijske vlade. Ker pa je bila naša vlada od verodostojne strani na to opozorjena, da je ljudstvo v apaški kotlini oboroženo, bilo je potrebno, da se ta kotlina zasede tudi po vojaških četah in ljudstvo razoroži. Rekriminacije zaradi zasedbe apaške kotline po naših četah in oblasteh so torej docela neosnovane.

Kar pa se tiče evakuacije Radgone, pa niso pravice, ki izvirajo naši državi iz člena 284. mirovne pogodbe, doslej še najmanj zasigurane, kar dosti drastično označuje slučaj razdrta železniške proge pri Čmureku. Tudi pritožba avstrijskega državnega urada za zunanje zadeve glede tega, da se na črti Špilje—koroška meja nismo še umaknili na bodoče državne

meje, je istotako neupravičena, kajti bodoča državna meja v tem sektorju v naruri ni vidna in se mora šele ugotoviti po delimitacijski komisiji. Umik naših čet za to mejno črto je torej neizvedljiv, dokler ne izvrši delimitacijska komisija svojega posla na tej črti.

Iz tega dejanskega in pravnega položaja sledi jasno, da je postopanje naših oblasti bilo v vsakem oziru korektno in utemeljeno in si lahko vsakdo sam napravi sodbo, na kateri strani je iskati primitivnemu pravnemu čutu nasprotujočo kršitev pogodbene zvestobe.

Politične novice.

+ Kdo nosi krivdo za splitske dogodke? Kakor poročajo iz Beograda, je ameriški admiral, ki je vodil preiskavo radi splitskih dogodkov, že podal svoje poročilo. Američan ugotavlja, da so splitske dogodke izzvali Italijani in da le oni nosijo krivdo zanje. Admiral zastopa mnenje, da se mora italijansko brodogojstvo odstraniti iz dalmatinskih pristanišč in nadomestiti z angleško in francosko mornarico, ki naj ostaneta v luki do končnoveljavnih rešitve jadranskega vprašanja.

+ Kaj je rešilo tržaške Slovence pred najhujšim. Obširno tržaško poročilo o tamošnjih grozečstvih proti Slovincem navaja tudi tole: Pod vtisom lažnjivih poročil, da se vrše v Jugoslaviji in posebno v Ljubljani divje demonstracije in nasilja proti Italijanom, so tržaški nacionalisti sklenili, da vprizore naskok na zasebna stanovanja Slovencev in vse pokoljejo. Slovenci so bili v smrtnem strahu, ker so bile italijanske oblasti šele nedavno izvršile popis »tujcev« in imajo Lahii vse naslove Slovencev v rokah. V tem se je pa zvedelo, da se v Jugoslaviji nobenemu Italijanu ni skrivil las in gorje tržaškim Slovincem, ako bi bilo drugače. »Edina naša sreča — pravi poročilo dobesedno — da je protest v Ljubljani in drugje ostal v mejah dostojnosti in civilizacije in se ni izprevrgel v dvatisočletno kulturo!« — To naj si dobro prebera tisti, ki so nam očitali, ko smo tedaj priporočali »hladno kri«. Hladno kri! rečemo se danes, kar pa seveda ni isto, kar hladno srce.

+ Radičeva pravda pred zvršetkom. Dne 20. t. m. se je pred zagrebški senatom dovršila razprava proti Stepanu Radiću. Radić ni bil prisoten. Ko so prečitali spise, je govoril državni pravdnik, ki je v celoti vstrajal na obtožnici in Radićevi krivdi. Razsodba se razglasi v par dneh.

+ Korupcija v češkoslovaški republiki. Nemški socialno-demokratski poslanci v češkoslovaškem parlamentu so vložili interpelacijo, v kateri opozarjajo na korupcijo, ki se širi po javnih uradih in posebno po ministrstvih. V podrobnostih navajajo slučaj, ko se ponuja neki nemški tvrdki uvožno dovoljenje proti plačilu 1000 čeških kron za vsak zahtevani vagon. Češkoslovaška je kakor znano napredna dežela, ki je vrgla križ iz šol in uradov.

+ Dve internacionali. Na nedavnem dublinskem katoliškem shodu je govoril dr. Rihard Kralik o zvezi narodov in katoliški svetovni organizaciji. Tu je rekel med drugim: »Katoliška cerkev je edina internacionala, ki je primerna za vse narode in zadovoljuje vse narodno življenje. Pač obstoja še druga mogoča internacionala, toda ta nam more dati le lakoto, smrt, uničenje, razpad, ona zna le rušiti, ne pa zidati. Katoliška cerkev je najduhovnejša, najnesebičnejša internacionala; ona hoče pomagati tudi nekatoličanom in nekristjanom, kajti Kristus je hotel odrešiti celi svet.« Zares, samo tista je prava internacionala, ki objema celoto, ki nikogar ne izključuje, ki vse združuje in poživlja v ljubezni, ne pa tista, ki izključuje, loči in ugonablja s sovraštvom velike dele celote. Prva internacionala vodi v življenje in napredek, druga v smrt in pogin.

+ Cerkveno in judovsko premoženje. V Avstriji pravkar sklepajo zakon o oddaji premoženja. Velekapitalisti ženejo vsled tega v židovski »Neue Freie Presse« tak krik, kakor da se svet podira. Socialni demokrati si pa ob tej priliki privoščajo zopet cerkveno premoženje, češ, tu je najizdatnejši vir za davčni vijak. Na to prinaša »Grazer Volksblatt« primero med cerkvenim in židovskim premoženjem. Glasom predvojnne statistike je znašalo celokupno premoženje vseh cerkva in samostanov v celi prejšnji avstroogrski monarhiji pičlih 814 milijonov kron všteti tudi vse nepremičnine. Temu nasproti je pa imel en sam dunajski jud — Rothschild že pred vojno 11.000 milijonov kron premoženja t. j. 14 krat več nego vse cerkve in samostani skupaj! Tekom vojne se je to razmerje še znatno izpremenilo na korist juda Rothschilda. Kajti dočim je cerkev naložila veliko svojih sredstev v vojnih posojilih, ki sedaj niso posebno veliko vredna, je pa žid Rothschild delal s svojim denarjem mastne kupčije. Njegova banka »Oesterr. Kreditanstalt« izkazuje za lansko leto 47 in pol milijona čistega dobička. Pri tem treba vpoštovati, da vporablja cerkev svoje premoženje izključno v kulturne in človekoljubne svrhe, vzdržuje šole, bolnišnice

itd., Rothschild pa živi v razkošju kakor kak indijski knez in skrbi le sam zase in svojo družino. Kljub temu socialisti in komunisti ne hlepe po tem, da bi pogreznili svoje roke v Rothschildove milijarde, ampak srce jih vleče, da bi planili po cerkvenem premoženju, ki je v resnici premoženje ukaželjne mladine, revežev in bolnikov. Delavstvo naj sodi, če se to strinja s poštenim socialnim mišljenjem.

Dnevne novice.

— Stoletnica katoliškega zgodovinarja. 17. t. m. se je katoliški znanstveni svet spominjal stoletnice rojstva znamenitega katoliškega zgodovinarja dr. Jan. Krst. pl. Weiss. Weissova svetovna zgodovina, ki obsega 22 debelih zvezkov, je ena najboljših del te vrste. Weiss je študiral na nemških univerzah in predaval najprej na vseučilišču v Freiburgu, potem pa bil 48 let profesor na graški univerzi. Slušatelj je imel vedno toliko, da so bile za njegova predavanja vse dvorane premajhne. Po svojih kmetijskih stariših je podedoval natančno poštenost in globoko vernost, ki sta ga označevali kot človeka in znanstvenika do smrti.

— Z vojaškega nabora v Litiji. Jože Benegalija je vozil 27. aprila rekrute k naboru v Litijo. Tam je v Sokolskem Domu razgrajal, ko so ga orožniki svarili, jih je nahlulil: »Te pr.... barabe me ne bodo zapirale!« — Pri razpravi pred deželno sodnijo v Ljubljani je Jože povedal, da se ga je nalezel, ko je vozil rekrute, vsled česar je rekel g. nadsvetnik Vedernjak: »Tisti, ki se meša med rekrute, misli da ni človek, ako se ne napije!« — Sodišče je obsodilo Benegalija na 2 dni strogega zapora.

— Vlomil pri Radovljici. Neznani storilec je vломil v žago Franca Valanta v Bodeščah in odnesel 10 m dolg in 7 cm širok, 3000 kron vreden gonilni jermen. — Skozi okno v I. nadstropje je vlomil na samoti v Loku pri Mlinem v vilo Marijane Fröhlichove neznan storilec in ukradel 2 blazini vredni 2000 kron, zrcalo vredno 500 kron in posteljno preprogo vredno 500 kron.

— Radi raznih tatvin in goljufije zasledovanega Antona Anzurja iz Zgornje Zadobrave so orožniki aretirali.

— Srebrne žlice v nevarnosti. Neki graški list poroča, da graški kavarnarji tožijo, da jim dan za dnem izginjajo srebrne žlice. Neka nova elegantna kavarna je svojo zaupnost, da je gostom zaupala srebrne žlice, drago plačala. Nato je uvedla navadne žlice po 12 kron kos, a celo teh »poštenih« gostje ne zametavajo in jih odnašajo s seboj. Po hotelih je že navada, da mora gost položiti kavicjo za posteljno perilo in dunajski hotelirji so si pridržali pravico, da gostu pred odhodom preiščejo kovček. Poslej bo treba že skoro tudi v kavarnah uvesti kavicjo za žlice. Zanimivo je, kakor poroča graški list, da se vrše tatvine le v najelegantnejših kavarnah, kamor zahaja novopečena verižniška »gospoda«; v kavarnah, kamor zahaja proletarijat in obubožani srednji stan, ne vedo za take tatvine.

— »Kaj pa prodajate našim sovražnikom tam onstran vole!« je rekel g. nadsvetnik Vedernjak Antonu Martinčiču iz Spodnjega Jezera, ki je iztihatpljal vole v Italijo in je zelo grdo ozmerjal in razžalil orožnike, za kar so mu pri deželni sodniji v Ljubljani prisodili tri dni strogega zapora.

— Kdo bi kaj vedel o Josipu Švajger, kateri je služil pri 17. pešpolku, nazadnje pri lovskemu bataljonu in bil ujet 1. 1915. septembra meseca na ruskem bojišču, 1. 1916. v Sibiriji, naj sporoči proti povračilu vseh stroškov njegovemu bratu Antonu Schweiger, deželna vlada, oddelek za kmetijstvo v Ljubljani.

— Samoumor najmlajšega sina nemškega cesarja. 17. t. m. se je v vili Liegnitz pri Potsdamu ustrelil najmlajši sin bivšega nemškega cesarja Viljema — princ Joahim Pruski. Joahim se je bil 1. 1916. kakor toliko drugih med vojno nepremišljeno poročil. Zakon ni bil srečen in se je pripravljala sodnijska ločitev. Razen tega je Joahim boloval na strahu, da ga preženo iz njegove vile. Vse to ga je gnalo v smrt. V vojni je bil večkrat ranjen.

— Padanje cen živini in mesu na Francoskem. Na Francoskem so padle cene goveji živini za 200 do 300 frankov pri paru. Tudi cene prešičev so znatno padle. Meso je na Francoskem po 1 frank kilogram.

— Valute dne 20. julija na zagrebški borzi: 1 dolar 62 K; 100 avstrijskih kron 40 K; 100 rubljev 128 K; 100 francoskih frankov 550 K; 1 napoleon 293 K; 100 nemških mark 182 K; 100 lejev 192 K; 100 italijanskih lir 390 K; 100 češkoslovaških kron 142 kron.

Ljubljanske novice.

Ij Umrla je v Ljubljani gđ. Marija Vagačeva, v pokojena poštna oficijantka. N. p. v m.l

Ij Hišni posestniki, ki imajo podstrelja ali druge prostore, ki bi se dali prirediti za stanovanja ter bi bili pripravljeno dovoliti, da se to zgodi pod primernimi pogoji s tujim kapitalom, naj to takoj sporoče državnemu stanovanjskemu uradu. Hišni posestniki se ob tej priliki opozorjajo, da v smislu § 6 naredbe 186 gleda na vseh stanovanj ne veljajo določbe o avstrijskih najemnikov. — Poverjeništvu za socialno skrb.

Ij Podoba laškega kralja je namenjena sežgati te dni gospod F. S. Mož ima v zasedenem ozemlju posestvo. Ko je izvedel, kako grozno so pričeli Italijani preganjati Jugoslavane v zasedenem ozemlju, mu je vzklopela kri po maščevanju in šel je v prostore italijanske misije na Dunajski cesti, kjer je snel kraljevo sliko in jo nese pred »Slona«, kjer jo je nameraval sežgati. Njegovo namero je pa preprečil na listnem mestu došli ravnatelj policijskega poverjeništvja g. dr. Guštin, ki je zapovedal F. S. aretirati.

I. slovenski orlovski tabo v Mariboru.

Orli tekmovalci odhajajo v Maribor z vlakom v četrtek ob pol 11. uri iz Ljubljane. Vsi drugi Orli pa brezpogojno v posebnem vlakom, ki gre iz Ljubljane ob 10. uri dopoldne. Zbirališče je v Ljudskem domu ob 8. uri zjutraj. Orli štajerski progi južne železnice pa odhajajo z normalnim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob pol 11. uri. Orlice z Gorenjske Dolenjske in Vrhnike potujejo že v peti dopoldne s posebnim vlakom skupaj s Orli. Orlice iz Ljubljane, ljubljanske orlice in ob progi južne železnice se odhajajo ob 4. uri zjutraj. V soboto odhajata še dve posebna vlaka, in sicer ob 4. uri zjutraj ob 1. uri popoldne. — Orlice naj se najo po tem obvestilu, ne po okrožnicah.

Poslano.*

Z ozirom na notico: »Kdo štiti milijonarje?« v včerajšnji notici »Slov. Narodni imenom dotične stranke, v koje priloge bil s pomočjo g. dr. Gosarja baše oskorožan in v svojih pravicah prikrajšan občani spoštovan meščan in pošten narodnjak, v interesu objektivnosti in resnice sporocuje javnosti naslednje:

1. Dotična stranka ni ne Semit in ne notorični verižnik temveč najmanj tak čistokrvno arijskega pokolenja kakor vsi drugi občje spoštovani meščan in pošten narodnjak, je član veleugledne stare trgove se hiše, podanik pod ententno zaščito svoje države ter je žrtvoval za naše narode in kulturne namene že nad 100.000 K. Sedaj biva s svojo obiteljo kot letoviščnik v slovenskem kopališču in ima kot tak bivanja v Jugoslaviji vsaj toliko pravi kot n. pr. razni gostje iz Nemške Avstrije in Nemčije, ki polnijo sedaj naša letovišča in svoje izstradane želodce. Kakega drugega stanovanja v Jugoslaviji seveda ni in ostane v letovišču samo do konca sezije.

2. Dotični občje spoštovani meščan je sam notoričen milijonar, ki razpolaga vsam in za svojo bolno soprogo s 4 nad v komfortno opremljenimi stanovanji, od katerih se nahajata dve v Ljubljani, jedno pa baš v zadavnem zdravilišču ter stanuje v njem njegova bolna soproga.

3. Ne glede na to je kupil ta gospod v tem zdravilišču vilo, v kateri stanuje začasno omenjeni letoviščnik, ter zahteva nato od poverjeništvu za socialno skrbstvo, naj se mu nakaže še peto stanovanje v tej vili in v to svrhu dotičnega letoviščnika kratkim potom deložira. Vsled intervencije njegovega zastopnika in njegovih prijateljev mu je šel pri tem g. dr. Gosar do skrajnosti na roko in je gotovo več kot drzno, če povprašuje ta gospod sedaj, kolikšen da štiti milijonarje. Ukrepji, ki jih je izpovedal ta gospod pri g. dr. Gosarju proti navedenemu letoviščarju, pa so bili tako skrajno protizakoniti in nasilni, da jih je končno deželna vlada sama brez vsake krivde ali zasluge g. dr. Gosarja razveljavila.

Da bi se bil dotični letoviščar kdaj razžalil: »Hab ich nicht gesagt, dass ich vermög als ein Jugoslawe!« ali tudi samo za senco slično, je perfidna in infamna stvar.

5. Osupniti pa mora vsakoga, ki pozna razmere, da se je tik pred sodno razpravo v predmetni stanovanjski zadevi skušalo javnost informirati na tak način, da se spravi vso zadevo v enostransko luč pred oblastjo, koje nepristopnost in objektivnost je danes ponos in poslednji up vsakega poštenega Slovenca.

6. Kar se končno tiče imen in podrobnejših podatkov, sem seveda po končanem sodni razpravi z njimi vsakomur najdražje volje na razpolago.

Ljubljana, dne 21. julija 1920.

Dr. Vladimir Kreč.

* Uredništvo za spise pod tem naslovom ni odgovorno.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.